

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De iuramento non ludendi. §. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

nocentius *ibidem* quem sequitur Canisius in *dicho cap. Couarr.* 4. *Decret.* 1. p. 8. 5. num. 11. Sanchez *d. disp.* 34. num. 5. Bassilius Legionensis *lib.* 12. *cap.* 10. num. 12. Pontificem respondisse, tutius esse eum, qui firmo proposito religionem amplecti non vult, sed eam in voluntate quasi tepida habet; & ex alia parte instat tempus pro quo factum est Iuramentum, debere Iuramentum adimplere. Ne elapso termino, & religionem non proficente, peritius existat: postea vero si elegerit, poterit ad religionem migrare, cum trimestre ei ad deliberandum concedatur. Sed non placet hæc interpretatio. Quia supponit plura, quæ ex textu nullatenus colliguntur. Supponit instare tempus, intra quod fides data de matrimonio contrahendo urgebat; & deinde supponit iuramentum non habuisse deliberatam voluntatem ingrediendi religionem cuius contrarium videtur colligi ex textu. Siquidem dicit priuata lege ductus, ad frugem melioris vite transire suspirat. Vnde & insinuat voluisse: quia votum est priuata lex. Et indicatur efficaciter desiderasse. Siquidem pro religione amplectenda suspirabat. Et præterea etiam si concedamus hæc omnia, videlicet instare tempus, in quo fides data de matrimonio contrahendo urgebat; & promittentem nolle statim ingredi; sed dubium esse & incipere deliberare; adhuc non debebat Pontifex respondere, tutius dicere tutum esse, necessarium & obligatorium; ne peritius existeret violandum Iuramentum non ingrediens religionem. Quapropter interpretatio, quam Suarez *lib.* 2. de *Iuramento*, *cap.* 13. à num. 8. adducit, mihi probabilior apparet; neque Pontificem supponere in illo textu, iuramentum contrahere matrimonium cum aliqua, non teneri illam ducere. Siquidem solum dicit tutius esse. Maxime cum hoc Iuramentum sortitur naturam actus, cui adiungitur. Quippe in illius confirmationem fit. Cum ergo actus, cui adiungitur, excipiat religionis ingressum. Iuxta *cap. sicut est vlt. de sponsalibus*; efficitur sane, & Iuramentum eam exceptionem habere. Hoc posito inquit Pontifex, tutius esse, sic iuramentum contrahere animo non consummandi, sed ad religionem migrandi admonita sponsa de tali animo & voluntate. Forè enim sponsa habebat causam, ob quam ei gratus sit hic momentaneus contractus; & ex alia parte non impeditur à religionis ingressu, cum possit statim ad illam migrare. Deinde fit factus sponsæ; cum certior facta sit de intentione contrahentis; ac denique non potest neque apparenter violator Iuramenti iudicari. Si verò Iuramentum fuisset factum non solum de contrahendo, sed etiam de consummando matrimonio, non diceret Pontifex tutius esse contrahere & consummare; sed potius tutius esse, religionem ingredi.

6. Petes an Iuramentum quod fit de re illicita relaxatione indigeat? Rationem dubitandi fecit *Textus in c. venerabilem*, 34. de *electione*, §. *idem etiam*. Vbi de quodam, qui regnum sibi usurpauit contra Iuramentum factum, dicitur ad plenam illius excusationem non valere allegationem de Iuramento illicito. Quia debebat prius sedem Apostolicam consulere. Sentit ergo Pontifex, Iuramentum de re illicita relaxandum esse. Deinde causat dubium *Textus in cap. cum quidem* 12. de *iureiurand.* §. *illi vero*. Vbi dicitur, eos qui iurant non loqui patri, vel matri, neque eis subuenire absolueandos esse ab illius obseruantia Iuramenti, cum illicitum sit, ergo illicitum Iuramentum relaxatione indiget.

Cæterum omnino tenendum est, nullius relaxationis opus esse. Quia relaxatio est ad tollendum vinculum. At Iuramentum de re iniqua non vincit; quia non est vinculum iniquitatis. Non igitur indigere potest relaxatione. Et tradit aliis relatis Sanchez *lib.* 1. de *sponsalibus*, *disp.* 32. num. 2. & ad *Textum in cap. venerabilem* respondemus, in illo casu non fuisse certum Iuramentum de re illicita fuisse, sed satis dubium, eaque de causa consulenda erat sedes Apostolica, vt prius dubium decideret. Sic Gloss. *ibi*. Suarez *lib.* 2. de *Iuramento*, *cap.* 18. num. 12. Sanchez *lib.* 3. in *Decalog.* *cap.* 9. num. 13. Ad textum vero in *cap. cum quidam*. Innocentius, Cardinalis, & Felipus relati à Couarr. de *pañ.* 2. *part. in iuro*, num. 4. censet absolutionem ibi fuisse necessariam. Quia aliquando absque peccato fieri potest, vt quis nec parentes alloquatur, nec illis subueniat; & ob huius casum relaxatione indigere. Verum vt rectè Couarr. *suprà* hoc non probat Iuramentum obligare. Nam esto aliquando absque peccato fieri possit, parentes non alloqui, neque eis subuenire; cum id in eorum utilitatem non cedat; sed potius in damnationem. At quia semper melius est eos alloqui etiam nulla obligatione vigente; ideo Iuramentum, quod in utilitatem hominum non cedit; obligare non potest. Quia est maioris boni impeditiuum; præcipue quia ibi supponit Pontifex, Iuramentum esse de re illicita. Siquidem dicit illicitum esse, & contrarium rationi. Quare ipse Couarruias dupliciter responderet, primò: cum Glossa, Hostiensis, Immola & Panormitano, absolutionem requiri non de iure, sed ad cautelam. Secundo responderet, non esse absolutionem concedendam à Iuramento, sed à peccato in iurando commisso. Vtraque solutio non placet, non prima; quia absolutio ad

cautelam solum datur, cum dubium est, obligetne Iuramentum. At in presenti casu cum dicat Pontifex, Iuramentum esse illicitum, secundum omnium sententiam nullam indere obligationem: imò (vt rectè dicit Sanchez *d. lib.* 3. *cap.* 9. num. 13.) dedecet maxime ius canonicum velle talis Iuramenti absolutionem expostulare etiam ad cautelam: cum ex hac parte reuocet in dubium, Iuramentum tei pessimè non obligare. Neque item secunda solutio placet; quia aliud est absolui ab obseruatione Iuramenti; aliud à peccato iurandi; præcipue cum in illo textu dicitur, pro peccato iurandi iungendam esse penitentiam; in quo satis distinguitur absolutio à Iuramenti obseruantia ab absolutione à peccato iurandi. Quapropter respondeo cum Sanchez *sup.* num. 13. & Suarez *lib.* 2. *cap.* 15. num. 8. Verum absolueendi in illo textu positum esse pro absolutione declaratiua nullitatis Iuramenti non pro absolutione dissolutiua Iuramenti. Qui modus loquendi satis est vltimus in iure vt constat ex allegatis in Gloss. in *cap. audiuimus* 24. *quæst.* 1. Aditque vltimo Suarez dicit posse, iurantes rem illicitam absolueandos esse, si ipsi peccati non quia necessaria sit absolutio; sed vt eorum serupulo satisfaciat; sicut datur priuilegium petenti iudicium, etiam vbi non est necessarium. Consentit in his Bassilius Legionensis *lib.* 12. de *sponsalibus*, *cap.* 8. num. 14. & 15.

PUNCTVM VII.

Expenduntur aliqua Iuramenta, in quibus dubium est, qualis sit eorum materia.

VT plenius intelligatur materia Iuramenti promissori, placuit frequentiores casus examinare, in quibus aliquod dubium est; an reperitur materia conueniens ad obligationem inducendam?

§. I.

De Iuramento non ludendi.

SUMMARIVM.

1. Aliqui consent, hoc Iuramentum absolute sumptum obligatorium non esse.
2. Quoad abstinentiam à ludo immoderato obligatorium est.
3. Potest obligare quoad abstinentiam à ludo moderato.
4. Ex sine iurantis colligendum, quando promittitur abstinentiam à ludo moderato.
5. Sub Iuramento non ludendi non comprehenditur ludus per interpositam personam.
6. Ex sine iurantis colligendum est quando sit peccatum mortale, vel veniale ludere.
7. Quid dicendum de Iuramento non ludendi cum hac persona, in hac domo, vel hoc luai genere.

Dupliciter Iuramentum non ludendi præstare potes; vel absolute, vel sub aliqua determinatione. Si absolute Iuramentum præstas. Aliqui Doctores censent, non obligare. Quia non est de materia licita; ludus enim moderatus, tum in tempore, tum in quantitate ob leuamen nature assumptus actus est virtutis Euphæsiæ. Iuxta D. Thom. 2. 2. *quæst.* 168. *art.* 2. in *corpore*. Sed illud Iuramentum sic absolute sumptum, hunc ludum excludit. Ergo excludit actum virtutis. Ergo non est obligatorium. Sic Nauar. *cap.* 12. num. 11. Manuel Rodriq. 1. *tom. summ.* *cap.* 189. num. 10.

2. In hac re primò certum est, hoc Iuramentum esse obligatorium saltem quoad abstinentiam à ludo immoderato. Quia secundum hanc partem est de re licita & honesta. Neque Nauar. nec Manuel contradicunt; sed potius affirmant, Iuramentum de non ludendo in hoc sensu esse accipiendum; nempe de non ludendo ludo immoderato, & periculoso. Quia debet fieri interpretatio vt minoris, quoad fieri possit, obligationem inducat. Iuxta *leg. quidquid adstringenda*, §. *de eorum obligacionibus*, & alius tradit Bonac. *tom.* 2. *disp.* 4. q. 1. de *Iuramento*, p. 16. num. 4.

3. Deinde credo obligatorium esse posse; esto comprehendat iudum moderatum. Nam licet moderatus ludus actus virtutis sit. At perfectior actus virtutis esse potest, ob penitentiam & carnis mortificationem hæc recreatione carere. Sunt enim aliqui actus virtutis à quibus abstinere. Perfectior actus virtutis est vt est matrimonium, comestio ciborum saluti vitium, cum amicis politiciæ conferuare. Inter hos ergo ludus honestus enumerandus est à quo abstinere ob bonum finem perfectius est. Obligare ergo potest hoc Iuramentum. Sic docet Sanchez *lib.* 1. de *sponsalibus*, *disp.* 4. num. 4. & 5. & *lib.* 3. *sum.* *cap.* 18. num. 2. & 3. & Bonac. *sup.*

Peres quando censeberis, in Iuramento absolute sumptum non

non ludendi, comprehendere velle ludum moderatum; Respondeo, ex fine quo motus es ad iurandum, hoc esse desumendum. Si enim iuramentum, fecisti intentione vitandi pecunie prodigalitatem, & iacturam (vt frequentius fieri solet) vel tixas, iurgia, iuramenta inconsiderata, aliaque mala; clarum est ludum moderatum sub tali iuramento non comprehendisse. Quia ex ludo moderato & honesto, illa mala non oriuntur; cessaret enim illius honestas, quoties illorum malorum periculum adesset, verum si ea intentione iurasti vt ludi delectatione careres, & temporis iacturam vitares vt sic ad grauiora negotia pertractanda, & diuinas res contemplandas expeditior existeres, absque dubio moderatus ludus tam in quantitate, quam in tempore; sub huiusmodi iuramento comprehenditur & obligationem induceret. Quia est iuramentum de perfectiori actu virtutis pertinente ad penitentiam vel religionem. Sic Sanch. locis relatis. At quia huiusmodi finis est nimis perfectus, regulariter non est præsumendus oppositus nisi clarè constet; & consequenter nec iuramentum non ludendi comprehendere ludum moderatum. Sanchez lib. 1. de sponsalibus disp. 4. num. 4.

5. Aduerte sub hoc iuramento non ludendi, ex quocunque fine factum sit, non comprehendit ludum per interpositam personam, cui pecunias tradis, vt nomine tuo ludas; tamen si ludentem aspicias. Quia proprie, & in rigore non ludis. Et cum iuramenti obligatio stricte interpretanda sit; non debet extendi ad hunc ludum mediatum, & remotum. Neque obicit ex huiusmodi ludo sequi eandem iacturam temporis, pecuniarum, ac si tu ipse luderes. Quia non est attendendum, an finis iuramenti concurret; sed an sub materia promissa comprehendatur. Sanchez lib. 3. in Decalog. c. 18. n. 7. tamen si Bonacina dicit. disp. 4. q. 1. p. 17. n. 5. contradicat.

6. Ex fine quo motus es ad iurandum colligere debes qui ludus sit peccatum mortale; si enim ex fine illo perfecto carenti ludi delectatione & vitandi iacturam temporis iurasti, spectandum est potius tempus infumpeum quam quantitas, quia magis præiudicat fini iuramenti, si enim vitas duas horas infumeres, tamen modicam ludere quantitatem, mortaliter peccates è contra vero si breui tempore ludo vacares, notabilem quantitatem exponeres, venialiter tantum peccates. Sanchez lib. 3. in Decalog. c. 18. num. 9. Si vero finis fuit vitare iacturam pecuniarum, & prodigalitatem ex quantitate pecuniarum expostæ, non ex tempore desumenda est grauitas culpæ, vt de se constat. Est tamen maxime aduertendum, quantitatem, quæ respectu vnus est modica, respectu alterius grauis, & grauissimam esse. Equitè enim diuisi & nobilissimo modica quantitas censeri debet, quod vno vel altero die tria vel quatuor scuta aurea ludendo infumar, quæ si operarius infumet, grauem quantitatem consumpsisse censendus est.

Deinde ex supraddicto fide iuramenti colligere debes; an possis ludere nomine alieno? Si enim tibi constat, mortuum fuisse ad iurandum, ne tempus tereres inutiliter, clarum est ludum nomine alieno comprehendit cum ad huiusmodi finem per accidens sit, quod nomine proprio vel alieno ludas; & ex alia parte verè, & proprie ludis. Sanchez lib. 3. sum. cap. 18. n. 6. Idem est si ob vitandas domesticas discordias, & tixas ortas ex eo, quod detentus in ludo, seruo domum venias; tuoque mueri non fatiscias, iuramentum non ludendi præstitisti; nequaquam nomine alterius ludere poteris eandem rationem. Quia hic ludus & sub materia, & sub fine iuramenti est comprehensus. Sanchez. *supra*; verum si ob vitandum rei familiaris iacturam, iurasti non ludere, ludus pecuniarum alienæ non est comprehensus sub iuramenti fine; imò neque etiam hic ludus videtur comprehensus; quando finis iuramenti fuit, vitare inconsiderata iuramenta, blasphemias, discordias, tixas, & similia. Quia regulariter hæc mala ex iactura pecuniarum proprie, & non alienæ nascuntur. Sanchez. *id. lib. 3. in sum. cap. 18. n. 6.*

7. Verum si iuramentum non ludendi sub aliqua determinatione præstes, nempe non ludendi cum hac persona determinata. in hac domo, hoc ludi genere; & liber maneat ad ludendum cum aliis, & in aliis domibus alijsve ludi generibus; spectare debes finem, quo motus es ad iurandum, vt inde obligationem colligas. Si enim finis honestus fuit. Quia intendis vitare specialem occasionem, quæ tibi ex illo genere ludi; vel cum illa persona; aut in domo prouenit, amittendi tempus longum, magnam pecuniarum quantitatem; aut rixandi; facit iuramentum illud obligat, dum talis occasio perseuerat. Quia illo euentu non est iuramentum de re indifferenti, & vana, sed honesta, & viri. At si finis iuramenti malus fuit; eo quod in vindictam & in signum malæ voluntatis iurasti non ludere cum hac persona, vel in hac domo &c. Nequaquam iuramentum obseruandum est. Quia non debet assumi, vt fomentum iniquitatis. Idem est si iurasti ob finem vanum, & superstitiosum; eo quod credebas omnia tibi cum tali persona, aut in tali persona, aut in tali domo, aut illo ludi genere infeliciter euenire, & aduersarium esse bene fortunatum. Absentia enim à ludo ob illum finem, superstitio est, non ergo potest esse iuramenti materia. Sic. Nauar. c. 12. n. 28.

Ferá. de Castro Sum. Mor. Pars III.

fine. Sor. lib. 7. de iustitia q. 1. art. 3. ver. ijs. demum Man. 2. tom. sum. cap. 9. n. 6. Sanch. lib. 3. in Decalog. c. 18. num. 9. Bonacina tom. 2. sum. disput. 4. punct. 4. num. 2.

§. II.

De iuramento non mutuandi, nec fideiubendi, nec emendi auctori pretio, nec vendendi minori.

S V M M A R I V M.

1. Communis sententia defendit iuramentum non mutuandi & non fideiubendi non obligare.
2. Explicatur supraiacta communis sententia, spectandum esse finem iuramenti.
3. Deinde spectanda est forma iuramenti.
4. Deinde spectanda est persona, quæ hoc iuramentum præstat.
5. Iuramentum non emendi auctori pretio, nec vendendi minori obligatoria non sunt.

1. Communis sententia est; iuramenta non mutuandi nec fideiubendi, irrita esse, nullamque obligationem parere. Sic. Abbas in cap. si verò de iuramentis 9. Couar. de pactis, l. p. §. 6. n. 7. Nauar. c. 12. num. 16. Guicierrez de iuramento l. p. cap. 7. n. 5. Sanch. alios referens lib. 4. de voto cap. 9. num. 18. Suar. lib. 2. de iuram. c. 17. n. 11. Ratio ea est; Quia mutare, & fideiubere, opera sunt misericordiarum & charitatis, & aliquando ex precepto. Ergo iuramentum de illis non præstantis non potest esse de re licita & honesta.

2. Hæc tamen communis sententia explicatione indiget. Debet namque in his iuramentis spectari, tum finis, tum forma iurandi, tum persona quæ iurat. Quia ex illis valor vel nullitas iuramenti colligendus est. Moueri enim potes in his iuramentis ob honorem Dei, ob utilitatem propriam, ob alienam. Si moueris ob utilitatem propriam, ob alienam. Si moueris ob honorem Dei; clarum est, hæc iuramenta absolute facta irrita esse. Siquidem sic facta non cedunt in eius honorem; cum obstant operibus præcepti, consilij & pietatis. Si ob commoditatem propriam, ne scilicet ex mutuatione & fideiussione grauem rei familiaris iacturam patiaris, vt sæpe contingit, motus fueris ad iurandum, non mutuarè, nec fideiubere; fateor finem esse honestum; sed quia generaliter loquendo maius bonum est, mutuarè & fideiubere. Præcipue cum aliqua non leuis necessitas proximi vrget; ideo, existimo, neque in hoc casu obligatorum esse iuramentum, non mutuandi, non fideiubendi, vt pote quod prius maiori bono. Sic expresse Suar. d. lib. 2. cap. 17. num. 12. Si verò iuramentum, non mutuandi neque fideiubendi præstitisti in gratiam, & utilitatem tertij, nempe filiorum creditorum, aut vxoris; distinguendum est, ante illorum acceptationem vel post illam: Antè acceptationem reuocare iuramentum pro libito potes. Quia sequitur promissionis naturam, quæ vires non habet antequam sit acceptata ab eo, in cuius gratiam facta est. At post acceptationem tenet iuramentum, & seruandum est in omnibus illis casibus, in quibus, mutuatio, & fideiussio obligatoria non sit. Quia iuramentum in utilitatem tertij factum, & ab eo acceptatum seruandum est, quoties seruari potest absque dispendio salutis æternæ, nisi ille tertius remittat. Sic Suar. dicto lib. 2. de iuram. cap. 17. n. 12. Sanch. lib. 4. sum. c. 8. n. 18.

3. Deinde spectare debes formam iuramenti. Nam si iuramentum, non mutuandi non fideiubendi fuit emissum non absolute, sed sub hac restrictione, & conditione; nisi examinatione facta, & consilio sumpto videris expedire, iuramentum tenet. Quia hoc iuramentum non prohibet mutuum & fideiussionem absolute, sed mutuum & fideiussionem inconsideratam. Quod bonum est. Negari namque non potest, salubre consilium esse, his actionibus mutuandi aut fideiubendi examen, & considerationem præmittere; an expediens sint. Siquidem ob defectum huius examinis plures iacturam rei familiaris patiuntur, litibus implicantur, & inimicitias contrahunt. Iurare ergo non mutuarè, neque fideiubere absque hoc examine, bonum est, & honestum. Ergo tale iuramentum obligat. Sic. Sorus lib. 7. de iustitia quest. 1. art. 3. dub. 2. circa 5. conclusio. Man. 2. tom. sum. cap. 9. n. 13. Petrus de Ledefma. 2. tom. sum. tract. 10. cap. 2. dub. 5. Arag. 2. 2. q. 88. a. 2. dub. 2. circa 5. conclusio. Sanchez lib. 4. in Decal. cap. 8. num. 18.

4. Rectius spectanda est persona quæ hoc iuramentum non mutuandi, non fideiubendi emittit; an clericus sit; Nam clericis in sacris interdicitur esse fideiussor pro Laicis, nisi in casu necessitatis. cap. te quidem, 11. q. 1. ibi ne fideiussor existat, & cap. 1. de fideiussoribus, ibi, clericus fideiussionibus interueniens abiciatur, idest abiciatur, ab Ecclesia vel clero vel fideiussione. Consentit lex. 45. tit. 6. parit. 1. Credo tamen non esse peccatum mortale vna, vel altera vice Pro Laico fideiubere,